

■ Titusener i gatene i Budapest ■ Demonstras

Protestene ruller videre

NYE ALLIANSER? Titusenvise av ungarere har siden i forrige uke deltatt i daglige protester mot regjeringen Orbán. For første gang deltar tilhengere og politikere fra alle opposisjonspartier.

Joakim Medin (tekst og foto), Budapest

UNGARN

Aktivitetene som pågår i den bohemske baren Gólya i Budapest en tirsdags kveld, er mildt sagt merkelige. De vanlige ølhundene er erstattet av medlemmer av opposisjonsgruppen «Hunden med to haler», som arrangerer en workshop. Gruppen er progressiv og har i årevis brukt satire for å protestere mot statsminister Viktor Orbán.

Den 27 år gamle aktivisten Katka sitter med penn og papir og lager en alternativ tekst til den amerikanske sangeren Lou Reeds låt «Such a Beautiful Day». Hun og andre aktivister skal synges den under en demonstrasjon om noen dager.

– Teksten handler om at det er like synd på alle politifolkene, som må stå og fryse ute på gatene, akkurat som vi gjør. Men det er «a beautiful day», siden vi kjemper for en bedre Ungarn, sier Katka.

Noen aktivister sitter ved bordene og lager gassmasker av store plastflasker, bånd og filtre. Andre tegner protestskilt med mildest talt kontroversielle slagord: «Overtidsarbeid Macht Frei!».

«Slaveriloven»

Protestene mot regjeringen startet i Budapest den andre uka i desember, og de har fått stor oppmerksomhet. Sammenstøt mellom demonstranter og opprørspoliti har vært

FAKTA

Protester i Budapest:

■ I desember har det vært store demonstrasjoner i den ungarske hovedstaden.

■ Masseprotestene ble utløst av en lov som ble vedtatt 12. desember. Loven innebærer en økning i antall timer arbeidstakere kan jobbe overtid fra 250 til 400 timer per år.

■ Fagforeninger, organisasjoner og opposisjonen har deltatt i protestene.

■ Demonstrantene krever blant annet en uavhengig offentlig kringkasting, stans i planene om reform av rettsvesenet og slutt på korrupsjon. Kilde: NTB

hardere enn på flere år, med flere skadde på begge sider. Politiet har brukt tåregass og arrestert mange av demonstrantene.

Den utløsende faktoren var en lov som regjeringspartiet Fidesz drev gjennom i parlamentet 12. desember. Loven hever grensen for overtidsarbeid som arbeidsgiver kan forlange av sine ansatte fra 250 til 400 timer per år.

Over en halv million ungarere har forlatt landet siden Orbán kom til makten i 2010, og det er et stort behov for arbeidskraft. Regjeringens løsning er at de som allerede arbeider, skal arbeide mer.

Arbeidsgiverne kan likevel vente i opptil tre år med å betale for alle overtidstimene. Loven har kommet etter press fra multinasjonale selskaper med investeringer i Ungarn. Både fagforbund og opposisjon kaller den for «slaveriloven».

Voksende raseri

– Slaveriloven påvirker hverdagslivet for alle. Jeg tror det

SVARTE HJELMER: Regjeringen har svart på protestene med et stort politioppbud.

MANGFOLD: Deltakere fra alle mulige politiske bakgrunner har sluttet seg til de regjeringkritiske protestene som har pågått siden en ny arbeidslov ble vedtatt 12. desember.

er derfor raseriet har vokst. Dette har ikke vært noe abstrakt spørsmål, som regjeringens kontroll over grunnlovsdomstolen, trusselen mot sivilsamfunnet og andre spørsmål, sier statsviteren András Bíró-Nagy ved den liberale ungarske tankesmia Policy Solutions.

Protestene begynte allerede samme dag som «slaveriloven» ble vedtatt, men handler nå om protester mot selve regjeringen. Helt siden Orbán kom til makten i 2010, har han før en autoritær politikk som skal sementere posisjonen hans. Regjeringen har i årevis fått sterk kritikk fra EU-kommisjonen, Venezia-kommisjo-

nen, FN's spesialutsendinger og menneskerettighetsgrupper. De mener myndighetene underminerer fundamentet for det liberale demokratiet og politiserer institusjonen i landet.

I løpet av de siste årene har regjeringen også angrepet sivilsamfunnet og universitetssektoren gjennom diskriminering og lovgivning. Alt sammen er begrunnet med at den jødiske ungarsk-amerikanske filantropen George Soros står bak et internasjonalt komplott mot Ungarn.

Større spørsmål

Demonstrantene roper om «demokrati» og uttrykker sitt

raseri rettet mot «Viktator» – Viktor Orbán.

– Det handler ikke lenger om bare slaveriloven. Protestene handler også om spørsmål som rettsvesenets uavhengighet, medias uavhengighet, samt om korrupsjon i regjeringen. Alt dette er samlet i de fem demokratikravene som opposisjonen har krevd å få lese opp, sier András Bíró-Nagy. Søndag 16. desember avholdt aktivister og opposisjonelle parlamentarikere et møte med 15.000 deltakere, og etter møtet marsjerte tusenvis av demonstranter til det offentlige tv-selskapet MTVA. Elleve parlamentarikere krevde å få lov å lese opp fem de-

Jonere mot Orbán kan skape ny demokratifront

RØYKLAGT:Tåregass har vært flittig brukt mot demonstrantene i Budapest.

mokratikrav under en sending. Men MTVA har vært i Orbáns hender siden han tok makten i 2010 og fungerer som maktens megafon. Parlamentarikerne fikk ikke noen taletid, og de okkuperte et rom i tv-bygningen. Mandag morgen ble to av dem kastet

ut fra bygningen, mens resten fortsatte okkupasjonen fram til kvelden.

Samling på tvers

Interessant nok har protestene samlet parlamentarikerne fra hele det opposisjonelle landskapet – liberalerne, sosi-

aldemokratene, de grønne og høyre-radikalerne. Normalt er disse leirene i strid, men har nå de samlet seg i en felles aksjon. Nå står også tilhengere til alle disse leirene skulder ved skulder i protestene.

András Bíró-Nagy mener det er et vendepunkt. Det vir-

ker som usynlige vegger har blitt revet ned. De har forstått at de er sjanseløse hvis de ikke samarbeider.

– Selv om demonstrasjonene skulle renne ut i sanden, tror jeg dette vil få langsiktige konsekvenser fram mot EU-valget i mai og lokalvalget i

høst. Det er noe også landets største opposisjonsparti, det høyre-radikale nasjonalistpartiet Jobbik, håper på.

János Bencsik som er nestleder i Jobbiks partigruppe står midt i en klynge med hundrevis av tilhengere som vifter med Jobbik-flagg og synger nasjonalistiske sanger. Bare noen meter fra like mange demonstranter fra venstresida. For kort tid siden har opprørspoliti skutt tåregass mot demonstrantene og fått flere (inkludert undertegnede) til å hoste og bli midlertidig blinde.

– Det er en milepæl. Siden valget i april har det ikke vært en eneste stor demonstrasjon. Regjeringen har følt at de har frie hender. Men når står opposisjonspartiene sammen mot regjeringens antidemokratiske politikk, sier Bencsik.

Mykere image for Jobbik

«Antidemokratisk politikk» er på sett og vis et oppsiktsvekkende ordvalg, siden partiet han representerer, oppsto i 2003 fra nazistiske og paramilitære kretser. Jobbik ble fram til for bare noen år siden betraktet som den store truselen mot demokratiet i Ungarn. Men etter hvert som Orbán-regjeringen har demontert demokratiet, har Jobbik forsøkt å skaffe seg et mykere image.

– Jeg har alltid sagt at vi aldri vil samarbeide med noen venstrepartier. Men Orbán har tvunget oss til å gjøre det. Hvis vi står sammen, vil alle opposisjonspartiene forsvinne, sier János Bencsik.

Det gjenstår å se hva slags samarbeid det ender opp med, men det ingen tvil om at Jobbiks aktivister har tilført styrke til protestene.

András Bíró-Nagy mener det fortsatt er et stort problem at nesten tre millioner ungare fremdeles stemmer på Orbán. Han mener de befinner seg i en propagandaboble, ettersom de fleste mediene i landet er kontrollert av regjeringen. Det er mange som ikke har hørt om demonstrasjonen.

– Andre tror det dreier seg om «utenlandske agenter» som er betalt av George Soros. Det ungariske samfunnet kan bli enda mer polarisert.

utenriks@klassekampen.no
Oversatt av Lars Nygaard

UiO : Universitetet i Oslo

Universitetet i Oslo er Norges eldste og høyest rangerte forsknings- og undervisningsinstitusjon med 28 000 studenter og 7 000 ansatte. Faglig bredde og internasjonalt anerkjente forskningsmiljøer gjør UiO til en viktig samfunnsaktør og til et europeisk ledende universitet.

Fakultetsdirektør

Det teologiske fakultet

Det er nå ledig en spennende og utfordrende stilling som fakultetsdirektør. Vi søker deg som er faglig solid og strategisk sterk og som kan være med å utvikle fakultetet videre.

For mer informasjon kontakt Dekan Aud Tønnessen tlf. 22 85 03 39

Velkommen som søker!

For fullstendige utlysningstekst, se www.uio.no/om/jobb

